NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Novíce izhajajo v Ljubljani vsak teden dvakrat, namreč v sredo in saboto.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., scer 3 fl., za pol leta 2 fl. po pošti, scer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XI. V sredo 12. oktobra 1853. *List 82.*

Svèt za pomoč ob ognji.

Znano je, v kakošnem revnem stanu so gasívne naprave o sili ognja po mestih in kmetih. Toda tukaj ne bomo govorili od slabih gasivnic, od zakasnjene vprege, predin se včasih konji dobé, od pomanjkanja vode in druzega orodja, ampak od tiste zmešnjave ljudí pri ognju, ktera večidel nič manjši ni, kakor je bila takrat, ko so babilonski turn zidali. Ta zmešnjava izvira vselej iz tega, ker vsak le hoče takrat zapovedovati, bógati pa noben, eden je druzemu na poti. Gláv manjka, ki bi dobro zapovedovale, in delavcov, ki bi po teh ukazih v lepem redu delali.

Vse to bi lahko drugač bilo, ako bi se tudi pri nas ta reč tako osnovala, kakor je večidel po deželi na Francoskem in v Švajci.

Dunajski časnik „Presse“ naznanja ondašnjo napravo, ki v tem obstojí, da vsaka soseska ali občina ima svojo gasivno kompanijo. V to kompanijo se zapišejo vsi mlajši in močnejši fantje in možje soseske. Soseskini možje se pogovoré z dotično gosposko, da izvolijo enega izmed sebe večidel zidarskega ali tesarskega stanú ali scer zastopnega moža za glavarja gasivne kompanije. On osnova po tem vse naprave, ki so potrebne, h kterim bo gotova družba sv. Floriana rada kaj pripomogla. Vsak mesec se enkrat zbere ta kompanija in se vadi z gasivnim orodjem. Cela kompanija je pa razdeljena v več manjših trúm; vsaka truma ima enega vodnika. Naj bolj čversti trumi se izročí gasivnica in opravila ž njo, — drugi trumi, ki obstojí iz zidarjev, tesarjev ali druzih zvedenih rokodelcov, so izročene lojtre, sekire in drugo orodje, — tretja truma spravlja iz poslopij blago, otroke, živino, in jih varje, — truma bolj slabih in plašljivih pomočnikov podaja vodo, nabira več potrebnih škafov, odstranuje nepotrebne zijale itd.

Vse to se da v vsaki soseski lahko napraviti, in kadar se nesreča primeri, že vsak vé, kaj je njegovo opravilo. Vse gré potem v lepem redu, ker gasivna kompanija ima glavo, po kteri se vse obnaša. Kakor se pa sedaj večidel pri ognju ravna, privrè scer veliko ljudí skup, pa večidel vsi — brez glave.

Naj bi duhovni gospodje na deželi, župani in soseskini možje ta svet prevdarili in tako lahko napravo s podporo dotične gosposke v djanje vpeljali!

Zakaj in kako se zemlja izpije in izmolze.

(Dalje.)

Preden se hoče kaj gotovega povedati, zakaj da se zemljiše izpije in izmolze, se mora vediti, koliko ima zemlja redivnih rečí, to je: rastlinskega živeža v sebi, in koliko ga mnogoverstne rastline potrebujejo v različnih dôbah svoje rasti.

Kar rastlinski živež vtiče, ki se v zemlji najde, bomo tukaj le govorili od tistih rečí, kterih več ali manj vsaka rastlina potrebuje, kterih pa je malo v zemlji, tedaj se poprej povžijejo kakor druge. Te poglavne redivne stvarí so: gnjilic (Stickstoff), fosforna kislína (Phosphorsäure), pepélik (potašelj ali kali), apnica (Kalkerde) in lojnica ali mastna zemlja (Talkerde). Se vé, da te stvarí se v zemlji ne najdejo čiste ali same po sebi, ampak v različnih zvezah, toda to nič ne dé za naše premišljevanje, da le vémo, da so poglavni rastlinski živež.

Gnjilic je glavár vsih; on je naj imenitniši del gnjilovce ali tako imenovane dobre, černe parstí (humus); on izvira iz sparstenenih rastlín in živalskih ostanjkov, ki so po gnoji ali na kakošno drugo vižo v zemljo prišli.

Fosforna kislína, pepélik, apnica in lojnica izvirajo iz razpadenih in sparstenenih kamnov, iz kterih zemljiše obstojí ali ki so kakor koli na zemljiše prineseni bili.

Teška reč je zvediti: koliko je teh stvarí v zemlji; toliko pa so vendar gotove skušnje učile, da naj manj je gnjilca in fosforne kislíne, pepélika pa, apnice in lojnice je 5krat do 10krat več.

Gnjilic in fosforna kislína sta tedaj perva, kterih na izpitem ali izmolzenem zemljišu zmanjka. To si imamo dobro zapomniti, da bomo zapopadli pešanje zemljiš.

Če poprašamo na daljnem preiskovanji: koliko pa imajo različne rastline ravno imenovanih rečí v sebi? nam možje, kteri znajo rastline v njih obstojne dele razkrojevati, povejo, da

	gnjilca	fosforne kisline:	pepélika	apnice in lojnice:	kremena:
smereka (80 let stara) ima . . .	3	1/4	1/2	1/4	1/4 funt.
bukev (100 let stara) ima	5	1	1 1/2	5 1/2	1 „
Senó in otava ima	14	6	17	8	20 „
Pšenica zrela (zernje in slama) ima	10	4 1/2	5 1/2	3 1/2	20 „
Rež zrela . . .	9	4 1/4	6 1/2	3 1/4	18 „
Ječmen, zrel . .	11	4 3/4	7	5 1/4	20 „
Ovès, zrel . . .	10	4 1/2	7	4 1/2	21 „
Grah, zrel . . .	21	5 1/2	11	16	2 „
Krompir, zrel . .	16	6 1/2	22	11	3 „
Pesa. zrela . . .	18	4	21	7	2 „
Detelja v cvetji .	20	5 1/2	20	20	2 „

Iz tega je očitno, kako nekteri sadeži veliko več ali manj gnjilca in imenovanih druzih redivnih stvarí potrebujejo, — vidi se, da les v gojzdu je z naj manjši mero zadovoljen, za tem žita, ki imajo veliko manj vsih tistih rečí v sebi, kakor jih ima grah, krompír, pesa in detelja.

Če še eno stopnjo dalje storimo in prašamo možé, kteri so obstojne dele rastlin preiskavali v različnih dobah njih rasti, bomo zvedili, da za dodelanje semena se naj več gnjilca in fosforne kislíne potrebuje; v perji in steblih je naj več apnice, lojnice in pepélika, v travah in žitu tudi kremena; naj več pepélika (potašelja) je pa v krompirji, pesi in druzih mesnatih koreninah. Dokler so rastline mlade, so bogatejši gnjilca in fosforne kislíne, kakor bolj stare; te pa imajo spet več gnjilca iz omenjene kislíne v sebi, kakor popolnoma zrele. Mlade rastline imajo za tega voljo več živeža v sebi, kakor stare. Kadar rastlina cvetè in zoreti začenja, se gnjilic in fosforna kislína potegneta v cvet, pozneje v seme, in od tod pride, da obožajo potem korenike, stebla in perje. V zemljo ne gré nič nazaj, kar je rastlina enkrat v se vzela.

Po zvedbi teh skušinj in preiskav si bomo prizadjali razložiti opeševanje zemljiš.

(Dalje sledí).

Starozgodovinski pomenki.

Kakšno božanstvo je Hercules Saxamus?

Razložil Davorin Terstenjak.

Iz rokopisa: »Kdo so bili Noričani in Panonci, Kelti ali Slovenci?«

Za basnoslovca ni težjega posla, kakor je izpraševanje basni Herkulove. Že obširni njeni obsežek in zapopadek delata starinoslovcu veliko truda. Vsi izobraženi narodi starega sveta, cela okolica srednjega morja tje do serca europinega pripovedujejo od Herkulovih del, čudežev in potovanj; kako dolječ so stari narodi solnčno pot poznali, tako dolječ se pozna Herkulovo ime in se najde njegovo častje. Njegovi sledi se najdejo v zemlji Hiperborejev, poznan je kraj libijskega pobožja in v daljnem zapadu so stali njegovi stebri, kakor tudi v skrivnem iztoku šumijo zviri basniške zgodovine njegove.

Ali že gerški spisovatelji so rekli, kakor postavim Diodor (IV. 8.), da je razjasnjenje Herkulove basni θυςέφικτον — teško — nedosežno.

Naj stariši pisani izvirnik za častje gerškega Herkula ali kakor Gerki pišejo „Herakla“, je Homer, čeravno že pred Homerom se zlomki te basni najdejo (*glej o tem knjigo »Biblioth. der alt. Lit. und Kunst« II. 75*). Homerov Herakles pa ni dalje svojega delovanja razširil, kakor čez Hellas, in ni dalje prišel, kakor do Ilia. V drugi obliki in v inačišem oblačilu, kakor tudi z drugim orožjem se že najde pri Pisandru (*glej »Suidas« pod besedo Pisander Heyne Obs. ad Appol. 162*), kteri Herakla v sideriške (zvezdne) razmere stavlja. Preobširno bi bilo vse pravlice o gerškem Heraklu pobirati o njegovem rojstvu, življenju in smerti. Komur je mar, naj jih bere pri Homeru (*Ilias XIV. 250. 323. XIX. 98. Odiss. XI. 266. 620. XXI. 25. 36. itd.*), pri Apollodoru (*II. 5. 10. itd.*), pri Diodoru (*IV. 27.*) in drugih gerških pisateljih. Že zgodaj najdemo, da je Herakles božansko častenje dobil, in naj imenitniši njegov tempel je bil v Buri v Ahaji, v kterem je tudi poseben orakel imel (*Pausan VII. 25. 6.*), in se za tega voljo tudi zval μάντις. Po raznih tempelnih in opravilih je imel razna priimena, kakor μελάμπυγος (černoritnik), μισογύνης (sovražnik žen), ἱπποδέτης (konjovezač), ῥινοκολούσης, μηνυτής (*glej: »Gloss. Hesych. in Suidae« s. v.*)

O gerškem Heraklu je preučeni prezgodaj umerli izpraševavec starinoslovja gerškega Ottf. Müller (*glej: »Dorier II. B. poglav. 11. 12.*) po globokem in ostroumnem preiskovanji do tega prosveta prišel, da je življenje Heraklovo lepa prestara basin, predstavljajoča ideal človečje popolnosti v zmislu heroiškega veka, posvečeno sreči ljudí nad vsimi drugimi srečami lastnega svojega roda.

Kakor je gerški Herakles v globoko tèmo zakrit, ravno tako se težko razjasniti dá italski in rimski.

Rimski pisatelji izpeljujejo častje Herkulovo iz une dobe, kadar je v zapadu Gerionovo govedo odpeljal, čez Alpe v Italio prišel, in zlodejnega tolovaja Kaka umoril. V spomin te zgodbe mu je Evander božjo čast skazal (*Servius ad Aen. VIII. 51. 269.*) Na temelj te povesti, ktera pa pred historiško kritiko ne obveljá, so pozneji Rimljani mislili, da je slavni italski Herkul gerški junak, in da je njegovo ime Herakles samo latinski organ v Herkules spremenil. Ali že kritiški basnoslovci Hartung (*Relig. der Römer II. 21. itd.*) in ostroumni Heffter (*Jahns Jahrbüch. 1831, Seite 442 itd.*) sta sumnjo in dvombo izgovorila, ali je res italski Herkul gerškega izvira, in ali ni morebiti gerški junak namesto staroitalskega stopil. Ta sumnja je pravična in dobi svoje poterjenje po ti okoliščini, da tudi Etruski so imeli božanstvo Herkole (*glej: »Nork Etym. symb. myth. Real. Wörterb. I. 161.«*) Priimena rimskega Herkula so bila Dius Fidius in Sancus. Naj se učeni trudijo častje staroitalskega in rimskega Herkula razjasniti, konči tako svetlo, kakor nam je gori hvaljeni Ottf. Müller gerškega razložil. Nam za razlaganje našega božanstva druzega ni treba, kakor dokazati, da je Herkul tudi kot solnčno božanstvo časten bil.

Če točnih dokazov iščemo, najdemo, da so Rimljani zares Herkula kot solnčno bočanstvo častili; to nam priča Makrobi (*Satur. I. 20.*), to Euzebi (*P. E. lib. III. str. 113.*), astronomiško razlaganje Herkulovega mytha odobravajo Erathosten, Theon, Manili in Hygin. Tudi izpraševavci novejših časov, kakor Angležž Payne Knight, Kreuzer (*Symbol II. 213. 244.*) in visokoučeni Nork (*Real Wört. Stuttgart 1843 II. B. II. Lief. str. 101 itd.*) imajo Herkula za solnčno božanstvo. Kreuzer ime „Herakles“ izvaja od ἕρα κλέος „Verklärer der Erde“.

Pa zakaj bi tako dalječ šli po korenike za razlaganje staroitalskega (etruskega) Herkole-ta, ker so nam latinski pisatelji domačo prav čistoslovensko besedo ohranili. Rosinus (*Disser. Isag. 3. 15.*) piše: „Hercules osce significat montem torrefactum“ Herkul po oskem pomenu zgoreli breg. Ali ne vidimo na pervi pogled, da je herkol = horkol, gorkol *). Samoglasnik *o* se večkrat v slavjanskih narečjih spremenva v *e*; tako Zagorski Horvati pravijo geri namest gori, ravno tako Slovenci Prekmurci, — primeri tudi način izgovarjanja Hervat in Horvat, lehek in lohek. Herkul je tedaj nekaj zherelega — zhorelega — zgorelega. Novoslovenski *g* se je rabil v starih časih zmiraj kot *h* in še dandanašnji se rabi po kranskih in koroških planinah blizo meje italske in pri bratih Čehih, — na priliko: hara namesto gara — gora, česk. hora, hovob na Koroškem = golob itd. Zavoljo končnice na ol in ul primeri verhol, mozol,

*) Iz glagola hereti, horeti, goreti se napravlja priime herko — horko — gorko. Pis.

metulj itd. Tako smo že čuli, da beseda herna je pomenila v sabinskem jeziku: pečino (*Servius ad Aen. VII. 684*); ker pa ste besedi goreti in gora iz ene korenike, tako ste si tudi hereti in herna v sorodnosti in ste dobile izvirni svoj pojem Živatavega častja, ktero božanstvo je bilo ednako božanstvu ognja (gorenja) in gor *).

Kteri europejski jezik ima koreniko za italskega Herkula razun slavjanskega? Jezikoslovci povejte nam. Tako že beseda kaže, da je Herkul bilo božanstvo herenja — horenja — gorenja — lučno — solnčno božanstvo. (Dalje sledí.)

Drobtinca iz slovenske slovnice.

Ker slovenski jezik na vse strani napreduje, je treba, da se ravnamo v vsih rečéh po pravilih, duhu narodskemu vgodnih.

Sledeči nemški izrek:

„Wenn man im Herbst die falben Bäume ansieht, die vor Kurzem noch so herrlich grünten, so wird man gewöhnlich von einer gewissen Wehmuth befallen, ohne sich deren Grund erklären zu können; — denkt man jedoch darüber nach, so wird man sich bald überzeugen, dass sie aus der Erinnerung an die eigene Vergänglichkeit entspringt“, —

bi marsikteri slovenski pisatelj na priliko (tù ne gré za posamne besede, timoč za red, po kterem sledí ena za drugo) prestavil takole:

„Kadar človek na jesen rumenkasto drevje pogleda, ktero je malo popred še tako čversto zelenelo, ga navadno neka otožnost obhaja, brez da bi za njen vzrok vedel; — ako pa o tem pomisli, se bode kmalo prepričal, da ta otožnost odtod izvira, ker se svoje lastne minljivosti spomni“.

Ali če, prosti vsake prevzetnosti, hočemo večini podvreči se, našli bomo, da tako ni vse prav; zakaj Hervat ali Serb, Čeh, Poljak in Rus bi v omenjenem odstavku besede drugače postavili.

Za dokaz in izgled naj sledí tù dotična prestava v hervaškem in českem narečji. Prejel sem jo od zvedenih mož.

Po hervaško: „Kad čoviek u jesen pogleda požutiela derva, koja su se još prie mala tako krasno zelenila: obuzima ga navadno nieka tuga, o kojoj si nezna dat razloga; nu razmišljajući o tom, osviedočit će se do mala, da mu tuga ta izvira odtuda, što se sietja vlastite svoje prošastnosti“.

Po česko: „Když pohledneme na podzimna sežloutlé stromy, kteréž nedávno ještě pěkně se zelenaly, podá na nás obyčejně tesknota, jejíž příčiny neumíme sobě vysvětliti; — však když o tom přemyšlíme, přesvědčíme se brzo, že tesknota tato pochází jèdiné z připomenutí, že jsme sami pomíjející“. (Ravno po tem redu sledé besede v poljski in ruski prestavi).

Po slovensko bode torej najberžeje bolje tako:

„Kadar človek na jesen pogleda rumenkasto drevje, ktero je malo popred še tako čversto zelenelo, obhaja ga navadno neka otožnost, in on sam si ne vé povedati, zakaj; — ali če nekoliko pomisli, uveril se bode kmalo, da ta otožnost njegova izvira odtod, ker se spomni, da je tudi on minljiv“.

Pravila iz tega posnete (da ne omenim čisto neslavjanskega „brez da“, kterega se je večidel lahko ogniti) so sledeče:

1) samostavno imé, ali kar imé namestuje, in pa oziravno zaimé morate neposrednje skupej stati, da sme razun vejice (coma) samo kak predlog, kak od imena zavisen rodivnik, in k večjemu za imenom postavljeni prilog vmes biti, nikdar pa ne glagol. (To pravílo veljá razun vseh slavjanskih tudi v taljanskem in francoskem jeziku, in povišuje zelo razumljivost stavka).

2) Okrajšane osebno zaimena: me, te, ne, ga itd. ne smejo nobenega stavka začeti. Ravno tako se v druzih slavjanskih narečjih nikjer ne najde, da bi se kak stavek začel s pomočnim glagolom: sim, si, je, — na priliko ne: sim ga vidil, temoč vidil sim ga. (Tega pravila se je tudi rajni Vertovec deržal, samo da ne dosledno).

Prevdarite vse, dobrega poprimite se! Cigale.

Kratkočasnice.

— En kmet je že veliko dnarja izdajal za svojega sina, ki je veliko let v šolo hodil, pa se ni nič naučil. „Oh, koliko krav — zdihne žalostni oče — me že košta sam ta osel!“

— „Jurče!“ kliče oče svojega sina. Jurče se oglasi: „kaj?“ Oče: „kje pa si?“ Jurče: „pod streho“. Oče: „kaj pa delaš?“ Jurče: „nič“. Oče: „kje pa je brat tvoj?“ Jurče: „tudi tukaj“. Oče: „kaj pa on dela?“ Jurče: „meni pomaga“.

Novičar iz slavenskih krajev.

Iz Siska 4. okt. Fr. B. Bral sim v 79. listu „Novíc“, da v Terstu žitna kupčija zaostaja, povém vam, da tudi pri nas nič boljši ni. Poldrugi mesec bo, kar so zadnji parobrodi in ladje z žitom k nam prišli; perve dní septembra so odrinili trije od Zemuna prek Sisku, pa eden za drugem so opešali na premajhni vodi. Tergovína naša je pa to nadlogo kmalo prerajtala in je ceno žita od tedna do tedna počasi dražila, kakor so se zaloge v magazinih pomanjševale. Tako delječ je prišlo, da so Ljubljančani staro pšenico — ktere pač malo imamo — že po 5 fl. do 5 fl. 20 kr. plačevali in da koruze danas spod 3 fl. ni kupiti. Na lanski ječmen so nam olarji in kupci iz mnogih krajev tudi dobro ceno dovolili, zadnja je bila 2 fl. 30 kr. do 2 fl. 36 kr., ker ga je pomanjkalo, veljá sedaj 2 fl. 40 kr. Oves (zob), kterega so graničarji okoli Siska dovelj pridelali, ima še navadno ceno od 1 fl. 40 do 1 fl. 50 kr. vagan.

Pisma iz Banata od srednje letine ondi govoré, zastran dobrote zita pa zlo tožijo v primeri z lansko debelostjo zerna. Kupca je pa le vendar toliko doli, da eden druzega draži. Samo za ovès malo poprašujejo, zatorej ga kmetje ponujajo po niski ceni in na dobro mero, ker ga niso še nikdar toliko in tako lepega pridelali.

Okoli nas terganje v vinogradih živo opravljajo, in zraven tergatve mnogo obrajtana slivovka iz kotlov kaplja. Obe pijači ste tukaj verlo čislane, — ktera bo pa letos boljši in bolj za kupčijo, Vam bom drugo pot naznanil. Z Bogom!

Iz Krajna 9. oktobra. L. Z veseljem naznanjamo, da naš slavni roják profesor Anton Hajne, ki je nedavnej na Dunaji umerl, tudi v zadnjih urah svojega življenja ni pozabil rojstnega kraja. Oporočil je namreč 400 fl. Krajnskemu mestu, da se iz tega dnarja nov vodnják (štirna) napravi. Rajnki je dobro poznal potrebo vode v visocem Krajnu, in si je s tem darom lep spominek v svojem rojstnem kraji postavil. Napravili bomo menda ta vodnjak na zgornjem kraji mesta za Škurtom, in ga imenovali njemu v spomin „Hajnetovo štirno“.

Iz Ljubljane. Že večkrat smo omenili z zasluženo pohvalo častitega odbornika krajnske kmetijske družbe

*) Koliko pretehtovanja je bilo treba, da so geologi do vulkaniške theorie prišli, in kako blizo je bila starim narodom! Gora in goreti — kako naravna sta oba pojema (Begriffe)! Kdo nam bode enkrat filozofio slavenskega jezika spisal? Pis.

gosp. Ferd. Schmidta v Šiški, kako lepo si vseskoz prizadeva za povzdigo domače sadjoreje. Te dní smo spet priložnost imeli viditi 30 žlahnih jabelčnih plemen, ki jih prideluje na svojem vertu. Ne omenimo pa tega zatega voljo, da bi gosp. Schmidt-a hvalili, ker dobro vémo, da on hvale ne iše, ampak le zato, da pokažemo sadjorejcom pot, kamor naj se obernejo, ako spomladi cepičev (Propfreiser) žlahnih jabelk želé; gosp. Schmidt jih iz serca rad vsakemu brez krajcarja podaruje, in kar sam dobrega ima, privoši tudi drugim. Ima pa: cesarja Aleksandra, ramburja (liberno) angleškega bahaškega, kalvilarja belega zimskega, turškega, rudečega jesenskega, belega augustnega, Brüselskega, tulpnega kardinala, rožčarja virginskega, Sofijnega sladkega, princesnika žlahnega, nanshajslerja sladkega, pepinca Kerinovega, kosmača Maskonovega, muškatnega, Berlinskega, Foksovega, pisanega, belega antilskega, karpentinskega, Montbronskega, rujavega jesenskega, slavnega (Triumph) R. belega plošnjatega poletnega, in špitalskega, mešancgarja žlahnega, kervavega, zamurčka, gulderlína nemškega itd.

Iz Ljubljane. Na svetu ni nič popolnoma! Tega smo se vnovič prepričali te dní, ko smo za gotovo zvedili, da tisti gospod pod Ljubljano, od kterega je naenkrat hrup vstal, da zna vse ozdraviti, kar mu pod roko pride, je mojstra našel, kteri ga bo še le poučil, kako ima po pravílih anatomije ude bolnih ljudí gladiti, da bo svojo reč bolje opravljal! Bil je ta novi mojster že pri čudodelnemu zdravniku pod Ljubljano, ki ga je z veliko hvaležnostjo sprejel in obdaril za prijeto poučenje. Ti mojster, ki je pa že opustil svojo umetnost, v kteri je nekdaj slovél v Gradcu, sedaj služi za hišnega inspektorja tukej v Ljubljani. Sic transit gloria mundi! Ali po slovenskem pregovoru: Vsako čudo le za tri dní! Tudi gospod pod Ljubljano se bo kmalo uveril in ljudjé bojo kmalo spregledali, da čudežev delati ni dano nobenemu človeku, — da nobeno zdravilo ni in ne more biti za vse bolezni, in da kdor hoče ozdravljati, se mora za zdravnika popolnoma izučiti, scer je le mojster-skaza, kterega čast in hvala tako dolgo terpí, kakor sneg pomladi. — Sledeči štirje novi učeniki pridejo na Ljublj. gimnazij: gosp. dr. Miteis iz Heba, gosp. dr. Schwarz iz Opave, gosp. dr. Reichel iz Gradca, gosp. Kozén iz Celja. Iz Ljubljane pa gré gosp. Pavšić v Heb, gosp. Smolej v Opavo. — Tudi 2 mladi zamurkinji pridite iz Afrike v Ljubljano k nunam v šolo; gosp. provikar Knobleher ju je na svojem misionstvu kupil in ju pošlje po Schönbrunskem vertnarju Hruškatu v Ljubljano.

Novičar iz mnogih krajev.

Po cesarskem ukazu od 2. oktobra, veljavnem za vse cešarske dežele, imajo tiste postave, ki so judom noter do leta 1848 pravíce kakošno mejile posest si pridobiti, vnovič moč zadobiti noter do tistega časa, da se bojo sploh deržavljanske pravíce judov dokončno vstanovile. Kdor si je pa dosihmal še postavno posest pridobil, tega ne zadeva ta postava. — Po naj višjem dovoljenju se ima iz Dalmacije več ladij s suhárom (Zwieback) naloženih ladij v Černogoro podati, kjer se bo ti kruh razdelil med tiste kraje revne Černogore, kjer je pomanjkanja živeža naj veči. — Po cesarskem sklepu pride mlajši brat Njih veličanstva, vojvoda Karl Ludevik za general-guvernerja v Galicio. — Gosp. profesor dr. Miklošić je na vseučilišču Dunajskem naj veči čast dosegel, ki se doseči dá: izvoljen je bil namreč 7. dan t. m. za leto 1854 za vikšega rektorja (rector magnificus) Dunajskega vzeučilišča. — Na Dunaji so ponoči 7. t. m. spet repato zvezdo zapazili v zvezdji leva. — Na Horvaškem je vinska letina dobra, na Ogerskem okoli Bude pa še veliko bolji; kjer so ga lani pridelali le 5 do 6 veder, ga je letos 30 do 40. — Cerkev v Maria-Celji bo slavni profesor Ender izmalal al fresko s podobami iz življenja matere božje. — V Sicilii je letos prepovedano kostanj iz dežele prodajati. — Na Francoskem se pričakuje prepoved, da se žito ne bo smelo iz dežele prodajati, ker se vlada bojí, da bi ga preveč na Angleško ne šlo, kjer ga jim zlo manjka. — Na Francoskem so vsi vojaški odpušenci v službo poklicani. — Francozi bojo nek svojo armado v Rimu pomnožili za 8000 mož. — Slavni naravoslovec Arago je v Parizu umerl. — Do 29. p. m. še sultan ni vojske Rusom napovedal in je po vojski hrepenečo stranko s tem za toliko časa pomiril, da se še zvé, kaj so v Olomucu sklenili. V Carigradu delajo noč in dan kaime (banknote), kterih je že za veliko milionov izdanih. Časnik „Čas“ pravi, da je rusovska armada reko Donavo po vsih krajih tako zagradila in z vojaki tako obsedla, da bi bila strašna prederznost, ako bi Turki hotli nad te posadke planiti. Preden pa Turki vojsko začenjajo zoper nevernike (nevernik jim je vsak, ki ni njih vére), razpostavijo po stari navadi kervavi barjak ali bandero profeta Mahomeda nad Sofijno mošejo (cerkev). Ko je to bandero razpostavljeno, mora vsak, kdor le je v stanu orožje nositi, na vojsko iti. Moritev nevernikov jim je takrat posvečena reč. Če pride tabart h vojski, bojo mufti (duhovni) po vsih cerkvah oklicevali, da profetovo bandero tabart le Ruse zadeva, ker le z Rusom bo vojska, če bo, — ne pa z drugimi ljudstvi. Tako je za gotovo pisal nek poslanec iz Carigrada. Sliši se, da je rusovski car pripravljen nekoliko odjenjati od svojih terjatev, ker se ne vé, kaj angleška in francoska vlada mislite storiti.

Oranje Kraljevića Marka.

(Serbska narodna.)

Vino pije mi Kraljević Marko
In ž njim stara majka Jevrozina,
Ino kadar se napista vina,
Majka Marku jame besediti:
„Dragi sinko, o Kraljević Marko!
„Pusti sinko, pusti bojevanje,
„Ker ne bode dobra ti prineslo,
„Sitno je že meni stari majki
„Vse kervave spirati haljine;
„Bolj da vzameš ralo in volíče
„Ino orješ berda in doline,
„Seješ, sinko! belico pšenico,
„Ino živiš mene ino sebe“.
Pa ubogal rad je Marko majko:
On vzame ralo in volíče,
Pa ne orje berda in doline,
Ampak ceste carove on orje.
Pridejo pa Turci janičari,
Nosijo ter tri tovore blaga,
Govorijo Kraljeviću Marku:
„More *) Marko, ceste nam ne orji!“
„„More Turci, ne teptajte oranja!““
„More Marko, ceste nam ne orji!“
„„More Turci, ne teptajte oranja!““
Kadar se je Marku dovolj zdelo,
Dvigne Marko ralo in volove
Ter pobije Turke janičare,
Pa uzame tri tovore blaga,
Jih odnese svojej starej majki:
„To sim tebi danes izoral bil“. ***

*) Zabavljiv primek.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*